

ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ У ТВОРІ С. КІНГА «11.22.63»

Борисова Наталія Василівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання

Університету імені Григорія Сковороди у Переяславі

вул. Сухомлинського, 30, Переяслав, Київська область, Україна

Заболотна Тетяна Валентинівна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання

Університету імені Григорія Сковороди у Переяславі

вул. Сухомлинського, 30, Переяслав, Київська область, Україна

У статті розкрито поняття категорії оцінки, яке виявляють на різних рівнях мови. Зазначено, що вона є багатовекторним явищем, яке реалізується через свідомість суб'єкта при сприйнятті та опрацюванні інформації про зовнішній світ і співвідноситься із внутрішнім світом людини через мовлення.

Метою дослідження є визначення системи засобів вираження категорії оцінки в англійській мові та виявлення мовностилістичних особливостей реалізації цієї категорії в романі С. Кінга «11.22.63».

Реалізація категорії оцінки знаходить свій вияв за допомогою морфологічних, лексичних, синтаксичних, стилістичних і зображувальних засобів її вираження. Вторинні номінації надають текстам образності, експресивності, емоційності, свіжості, оригінальності.

Наголошено, що поняття оцінки у романі С. Кінга «11.22.63» нерозривно пов'язане з відображенням емоційного ставлення персонажів до об'єктів висловлювання. У процесі оцінювання вони висловлюють своє позитивне або негативне ставлення за будь-якою ознакою. Лексичні засоби оцінки пов'язані передусім з емотивним компонентом конотації, який включає в себе і раціональну, і емоційну оцінку. Значна частина оцінної лексики твору С. Кінга пов'язана з емотивним компонентом.

Зазначено, що роман «11.22.63» С. Кінга містить велику кількість метафоричних висловів, які актуалізують емоції, що виражають неприйняття дійсності через її жорстокість та агресивність, нечесність й фальшивість, нездоровий стан, несамотійність і продажність.

Стилістичними засобами вираження категорії оцінки є епітети, метафора, порівняння, вигук, градація тощо. С. Кінг їх використовує для характеристики внутрішнього і зовнішнього світу персонажів, їх емоційного стану, розмов і поведінки, а також взаємин між персонажами. За їх допомогою створюється атмосфера таємничості і загадковості.

Використання метафор, алюзій, уособлень сприяє привідкриттю читачеві найпотаємніших куточків людської душі і змушує замислитися над деякими аспектами дійсності.

Образна й оцінна експресія відтворює емоційну сферу як автора, так і персонажів. Семантико-когнітивні особливості оцінних лексем в романі розкривають емотивний фонд сучасного англомовного художнього дискурсу й виступають емотивними знаками, що забезпечують культурну комунікацію на емоційному рівні.

Ключові слова: категорія оцінки, С. Кінг, «11.22.63», оцінна експресія, емоційна сфера.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

Категорія оцінки є своєрідним явищем, яке виявляють на різних рівнях мови та вивчення якого доводить те, що питання вибору мовних засобів і їх організація в текстах різних функціональних стилів, інтерпретація у процесі сприйняття, а також вербалізація певних емоційних станів реципієнтів стають предметом вивчення.

Оцінка – це багатовекторне явище, яке реалізується через свідомість суб'єкта при сприйнятті та опрацюванні інформації про зовнішній

світ і співвідноситься із внутрішнім світом людини через мовлення, віддзеркалює «картину світу», яка представлена такими категоріями, як градація, модальність, стан, заперечення тощо, що є суміжними з оцінкою.

Важливим є вираження підтримки чи засудження, що пов'язане з прагматичною орієнтацією. В основі концептів, які визначають оцінні смисли, лежить ціннісна картина світу та семантика одиниць мови в їхній взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням різних аспектів оцінки

займалася велика кількість вчених-лінгвістів. Зокрема, І. Буяр [2], М. Михальченко [7], В. Нагель [8] вивчали лінгвістичну категорію оцінки; В. Вишивана [3], О. Вольф [4], Т. Космеда [6] та ін. розглядали всі тонкощі взаємозв'язку експресії, модальності та оцінки; Г. Приходько [9] та ін. досліджували засоби та способи вираження оцінки; Н. Арутюнова [1], Н. Іщенко [5] займалася об'єктом оцінки тощо.

Проте не дивлячись на значну кількість наукових розвідок щодо категорії оцінки, на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки вона ще потребує глибшого вивчення. Тому, щоб з'ясувати всі грані такої різнобічної категорії оцінки, ця проблема вимагає подальшого вивчення наукових студій, які присвячені її аналізу. Недостатній ступінь розгляду мовностилістичних засобів вираження категорії оцінки в романі С. Кінга «11.22.63» зумовлює актуальність нашої розвідки.

Формулювання мети і завдань статті.

Мета роботи – визначити систему засобів вираження категорії оцінки в англійській мові та виявити мовностилістичні особливості реалізації цієї категорії у творі С. Кінга «11.22.63».

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: ознайомитися з поняттям категорія оцінки і засобами її вираження; виявити лексичні засоби категорії оцінки у творі С. Кінга «11.22.63»; окреслити специфіку вираження категорії оцінки на стилістичному рівні у творі «11.22.63».

Виклад основного матеріалу дослідження.

Категорії оцінки має екстралінгвальний характер і прагматичний потенціал і є неодмінним компонентом комунікативного акту й у дискурсі реалізована як поліфункційна категорія. Проте оцінка в різних лінгвістичних середовищах виявляє себе різнобічно, тому що має визначений набір прагмарелевантних засобів експлікації і залежить від комунікативної цілі мовця, яка досягається, а також від специфіки автора й реципієнта, семантичного наповнення дискурсу, його інтенцій тощо. Отже, категорія оцінки потребує комплексного вивчення з урахуванням особливостей конкретної мовленнєвої ситуації, у якій перебуває.

Важливим є оцінний підхід до навколишньої дійсності, а також його сприйняття через визначену систему норм та цінностей, які притаманні кожній людині. Тому оцінка є беззаперечною та важливою складовою картини світу окремих осіб, представників певних соціальних груп та цілих націй, оскільки всі події та факти навколишнього світу сприймаються як позитивні, нейтральні або негативні, залежно

від встановлених норм, правил та особистих переконань.

Перейдемо безпосередньо до розгляду твору С. Кінга «11.22.63», який є яскравим прикладом науково-фантастичного роману. У таких творах, зазвичай, багато нейтральної лексики, що утворюють лексичну основу всіх функціональних стилів і є головним джерелом синонімії та багатозначності, які легко створюють нові значення і стилістичні варіанти. Проте С. Кінг у своєму творі крім нейтральної лексики, послуговується літературною лексикою та розмовною лексикою.

Значимо, що автор у своєму романі використовує лексико-тематичну групу слів і словосполучень зі значенням «біль», зокрема, в різних значеннях. Вона має як фізичний, так і моральний прояв: *"There were tears leaking from the corners of his eyes". "Her bloodshot eyes regarded me sadly". "I feel ... I do not know ... like a bottle of soda that's been shaken up". "I felt like I was running a fever". "The pain had been temporarily buried in a surge of adrenaline". "He screamed with pain and surprise"* (2).

У кількох прикладах вжито слово *pain*, що має значення «біль» і тому зрозуміло, що герою дійсно було надто боляче, а в інших випадках ця лексема вербалізується за допомогою слів, словосполучень або, навіть, речень: *tears, bloodshot eyes regarded me sadly, a bottle of soda that's been shaken up*. У зазначених вище прикладах подані зразки, спочатку, морального болю, а потім – фізичного.

Однак в романі присутня не лише лексико-тематична група слів зі значенням «біль», що позначається негативною оцінкою, а й інша, протилежна група зі значенням «любов». Частина твору насичена позитивною лексикою з таким значенням, тому що головний герой зустрічає свою долю, яка спонукала його на завершення місії: *"I loved her and she loved me". "I'll love your face no matter what it looks like". "She was laughing, her hair was flying, and her face was perfect". "She had never looked prettier to me". "She threw back her head and let loose a beautiful full-throated laugh"* (2). «Любов» у творі має позитивну емоційну оцінку і, часом, вона вербалізується за допомогою описів коханої головного героя, що вносить у роман «11.22.63» романтичну складову.

Перейдемо до розгляду соматичної лексики (соматизмів), тобто таких лексичних одиниць, які містять назви частин тіла (від гр. *soma* – тіло і його частини). С. Кінгу притаманне використання такої лексики в напружених моментах оповіді. Зокрема, різні частини тіла героя

(руки, обличчя, очі), ніби знаходять самостійність, живуть своїм життям і реагують миттєво, імпульсивно, часом, поза волею і розумом господаря: “*My heart beating so hard it seems to shake my whole body*”. “*My heart was beating hard enough to make my eyeballs feel like they were pulsing in their sockets*”. “*Her hands came up and tried – weakly – to fend me off*”. “*My face was throbbing, but my abdomen was worse*” (2).

У цих прикладах прослідковується часте вживання слова *heart* (серце), яке є показником тривожного стану, тому що воно увесь час *beating hard* (сильно билосся), а це говорить про напружений емоційний стан в якому увесь час перебуває головний герой. Окрім «серця» зустрічаються соматизми *hands, face, abdomen*, які теж вжиті для зображення такого ж складного психологічного стану персонажа про що йшлося вище.

Отже, письменник у романі «11.22.63» використав основні прийоми, які є характерними для жанру наукової фантастики. У зв'язку з цим можна виділити лінгвістичні особливості, які застосовуються для створення різних почуттів, зокрема: переживання, тривога, вразливість, здивування, заплутаність тощо. Вони пов'язані з піджанром таких творів, що стосуються певної «альтернативної історії» або «паралельних світів».

Вербалізація «подиву» створюється за допомогою введення різких, динамічних сцен (часом, навіть, сцен насильства) одного з головних героїв твору. Для емоційного напруження письменник використовував фрази, які описують жорстокі подробиці з життя одного з персонажів, які вплинули на рішення Джейка Еппінга завершити місію в минулому: *he beat up my mom; he went to jail; there was blood all over the walls; white stuff on the couch ... that was my mother's brains* (2). Ці жахливі подробиці, зображені автором, спонукають читачів до негативної оцінки подій твору, коли судження та переживання знаходяться в органічній єдності, тоді йдеться про раціонально-емоційний тип оцінки, яку можна надати таким зображенням згаданих подій.

Зазначимо, що ідіостиль Стівена Кінга характеризується використанням таких лексичних засобів, як реалії, сленгові одиниці, вульгаризми тощо. Стилїстика цього роману є багатшаровою з використанням специфічних регіональних говірок та жаргонізмів, прямих і прихованих цитат. Вважаємо за доречно розглянути реалії, якими широко послуговується автор. Наприклад: “*Because today I'm fifty-seven, buddy. Which makes me an official Heinz*”. “...

and now he was just a guy in Carhartts that the kids called Hoptoad Harry because of the way he walked” (2).

Отже, використання реалій у творі є відображенням поняття матеріальної культури, які властиві відповідному народу. У зазначених прикладах реаліями є *Heinz, Carhartts*, що є назвами торгових марок, які були популярні у другій половині ХХ століття. Вживання таких слів передає атмосферу описуваного періоду, що є вагомим при сприйнятті читачем деталей.

Однією з характерних особливостей роману С. Кінга «11.22.63» є жвавість діалогів, які є близькими до розмовної мови залежно від ситуації. Це досягається за допомогою використання сленгу: “*That's right, buddy. But I do not think it's ever gonna be, you know, completely right. And do not tell me that John screwed up again*” (2).

Молодіжний сленг в діалогах, або описі дійової особи, автор використовує для посилення експресії і таким чином проводить межу між персонажами, вказуючи на їх приналежність до певного покоління, соціальної групи. Розглянемо репліки з роману «11.22.63»: “*We used to say Coach, Coach, step on a roach. Coach Borman looked puzzled*”. “*Really? Nah, just goofin witcha*” (2).

З цього прикладу зрозуміло, що вчитель розмовляє з учнями і в останньому реченні є яскравий зразок використання молодіжного сленгу: вигук «*nah*» (виражає незгоду), дієслово «*goofin*» (жартувати, приколюватися) і слово «*witcha*», яке є скороченням займенника з прийменником «*with you*».

Сленгові слова формуються різними способами, зокрема, деякі з них утворилися за допомогою усічення загальнозрозумілих слів. Для прикладу візьмемо слово *bookmaker*, сленгом до якого є скорочене слово *bookie*. Наприклад, “*...make a few bets with a bookie he found in Lewiston...*” (2).

Письменник у творі часто послуговується неформальною лексикою, наприклад, “*But it's not my job to be anybody's whatchacallit – teachable moment*” (2). У цьому реченні красномовним зразком є слово *whatchacallit*, значення якого знаходимо у Cambridge Dictionary: «used when you are speaking about something or someone whose name you can not remember» [10], тобто цю лексему вживають тоді, коли не можуть згадати назву якогось предмету чи чиясь ім'я.

Отже, сленг вживають для вираження позитивної чи негативної оцінки предмета або явища, або для його характеристики.

В аналізованому творі він вжитий у негативному значенні, проте за його допомогою можна поринути в описаний історичний період і прослідкувати за мовленням певного кола людей.

Наголосимо, що поняття оцінки нерозривно пов'язане з вираженням емоційного ставлення людини до об'єкту висловлювання і, даючи оцінку, висловлюють власне позитивне чи негативне ставлення за будь-якою ознакою, тому що у структурі значення слова оцінка пов'язана передусім з емотивним компонентом конотації (раціональна і емоційна оцінка). Отже, все що оточує людину викликає в неї оцінну реакцію, тому що значна частина оцінної лексики потенційно зв'язана з емотивним компонентом.

Іншим видом стилістично-забарвленої лексики є жаргонізми. Цей різновид мови переважно використовується в усному спілкуванні між комунікантами, які об'єднані за спільною ознакою: професії, інтересів, звичок, занять, суспільного становища чи віку. Наведемо приклади таких лексичних одиниць: "And that A-plus! Sheesh!" "Yeah, but this is my last day". "Nah, don't bother" (2). Отже, доречно зазначити, що свідоме вживання такої лексики – це експресія, а несвідоме є проявом низької культури мовлення.

Також у романі С. Кінга «11.22.63» помітним є використання вульгаризмів. Функціонування розмовних, просторічних, лайливих слів, жаргонізмів (тобто стилістично знижених елементів) тісно пов'язане з жанрами фантастичних романів. Лексика зниженого реєстру використовується з метою вразити співбесідників яскравістю висловлення, прагненням показати свою зневагу до предмета розмови. Наприклад: "Nine cases out of ten that's just sales-pitch bullshit, but this is the tenth case". "My goddam rental Chevy threw a rod" (2).

У наведених вище прикладах використані зразки такої лайливої лексики, як *bullshit*, *goddam*, які при перекладі упущені, хоча автор використав їх для характеристики низького культурного рівня зображених у романі персонажів.

Розглянемо ще один приклад.

"He clapped the bus driver on the shoulder and started telling him a joke. It was short, and most of it was lost in the chuff of the airbrakes, but I caught the phrase three *jigs* stuck in an elevator and decided it wasn't one he'd have told to his *Housedress Harem*" (2).

У вище поданому прикладі автор вживає вульгаризм *jigs*, що відноситься до грубої, лайливої лексики, яка використовується для образи афро-американців і тому ввічливі люди його не вживають.

В аналізованому творі головний герой постійно знаходиться в емоційному напруженні, що супроводжується хворобливими жестами, відчуттям страху, відчаю, шоку, тремтінням рук, тіла, онімінням, нездатністю говорити, думати і навіть дихати, наприклад: *breathing through a tube, stopped breathing, tremble, fear, shock, loss, grief, ange*. Така раціональна оцінка, пов'язана зі ставленням до об'єктивної дійсності, що ґрунтується на логічних судженнях про притаманні об'єкту оцінки негативні властивості і тому така оцінка має дескриптивне значення: "Living in the past was a little like living underwater and breathing through a tube". "She did not appear to be breathing". "My eyes widened and I stopped breathing". "The good side of her mouth began to tremble". "I saw the fear in her eyes". "The combination of shock, loss, grief, and anger in her red eyes was much worse" (2).

Використання лексичних засобів для створення атмосфери напруги, болю, таємничості привертає увагу читача до переживань персонажів. Важливим у таких творах є те, що їх особливістю є інтерпретація дійсності. На цьому рівні, де виникають конотації, які відображають взаємовідношення мовних оцінних одиниць та існуючого позамовного об'єкта, явища та користувача. Конотативна інформація є продуктом мовленнєвого процесу і виникає в результаті активізації виражального потенціалу експресивно-синтаксичних конструкцій. І тому, вона посилює вплив на індивіда та викликає в нього емоційно-оцінне ставлення до певного предмета, події чи стану.

Творчість С. Кінга – це специфічна література поміж інших літературних жанрів. Він стоїть уособлено поміж фантастичною літературою і літературою жахів. Автору слід лише натякнути і направити людину в потрібний бік, а вже далі читач сам домальовує картини відповідно свого індивідуального сприйняття. Тому С. Кінг не описує емоції і почуття персонажів, але пробуджує їх в читача, і саме такою «зброєю» впливає на нього. Проте письменник також використовує різноманітні засоби експресивності, тому що, на його думку, тільки така «двостороння» робота здатна створити те відчуття страху, якого він домагається.

Окрім лексичних засобів вираження оцінки, варто розглянути її прояви і на граматичному рівні, де виникають конотації, що відображають співзв'язок мовних оцінних одиниць та відомого позамовного об'єкта, явища і користувача. С. Кінг у своєму романі «11.22.63» широко послуговується наративними часовими формами, тобто минулими часами, які

використовуються для розповіді. Наприклад: “*She did not appear to be breathing*”. “*My eyes widened and I stopped breathing*”. “*The good side of her mouth began to tremble*”. “*I saw the fear in her eyes*”. “*The combination of shock, loss, grief, and anger in her red eyes was much worse*” (2).

У всіх вище наведених прикладах подані речення з негативною конотацією, що пов’язано з подіями, які вже сталися або взяті із розповідей про минулі події.

Значимо, що емоційний характер ідіоматичних виразів у романі виражає оцінююче ставлення до об’єкта того, хто говорить. Наприклад:

“*Keep your mouth shut as much as you can until you pick up the lingo and the feel of the place*” (2). У цьому реченні автором використано дві ідіоматичні фразові єдності: *pick up the lingo* (освоювати жаргон), *feel of the place* (обвикатися, звикати). Персонажі роману спілкуючись між собою використовують такі словосполучення у своєму повсякденному житті і тому за їх допомогою виражається поняттєва оцінка, а їх характер виражає оцінююче ставлення. Зауважимо, що ідіомами можуть бути не лише словосполучення, а й речення. Отже, оцінні словосполучення яскравіше, зрозуміліше, емоційніше зображують внутрішній світ героїв, їх поведінку в повсякденні.

Жанр наукової фантастики є прекрасною основою для словотворчості, тому що для створення нових образів використовуються різні тропи і фігури мови. У процесі аналізу роману С. Кінга «11.22.63» виявлено, що ідіостиль Стівена Кінга характеризується використанням таких стилістичних засобів, як алюзії, епітети, порівняння та метафори. Застосування автором таких стилістичних засобів сприяє створенню образного фону твору і гостроти напруги, занепокоєння, тривоги очікування, які охоплюють головного героя під час перебування в минулому. Наприклад: “*Bloody tears had been painted below the thing’s weird white eyes*” (2). У цьому прикладі знаходимо епітети *bloody tears* (криваві сльози), *weird white eyes* (дивні білі очі).

У тексті зустрічаємо й інші епітети з вираженням негативної оцінки: *bloodshot eyes* (налиті кров’ю очі), *a dead pony* (мертвий поні), *in her red eyes* (в її почервонілих очах) *a cash-and-carry society*, *a crying man*. Їх оцінний знак, в нашому випадку, визначається характером емоції і відповідно до цього негативний емоційний вплив співвідноситься з негативним оцінним знаком цих епітетів.

Проте, крім епітетів з негативними оцінним знаком, С. Кінг послуговується й епітетами

з їх протилежним значенням, тобто позитивним, зокрема при описі коханої головної героїні: *a beautiful full-throated laugh, her face was perfect*.

Епітети мають емоційне забарвлення і з їх допомогою встановлюється негативно-оцінює ставлення до описуваного процесу. Також, використовуючи їх, автор формує емоційну обстановку, передає психологічну атмосферу, а також настрої персонажів.

У романі вжиті порівняння для вираження оцінки. Розглянемо кілька прикладів порівняння в романі: “*Are these oranges fresh?*” “*As fresh as your smile, Leola,*” he replied, and the ladies tee-hee’d” (2). Тут порівнюється свіжість апельсинів з дівочою посмішкою. Відірване від контексту воно звучить дивно, проте це є в стилі С. Кінга.

У наступному прикладі: “*It wasn’t as exciting as the cover*” (2), порівнюється дівчина з обкладинкою книги, тому що не прочитавши книги сприймають її спочатку з обкладинки, а ця леді, напевно, не вразила своєю зовнішністю.

Ще одне порівняння стосується дерев “*as green as they had been in July*”. Наприклад, “*I walked under elm trees that had yet to be touched by the blight that would take almost all of them by the seventies, trees that were still as green as they had been in July*” (2).

У наступному прикладі порівняння поєднується з лайливою лексикою через емоційний стан персонажа, який отримав невтішний результат після проведеного рентгенологічного обстеження. Наприклад, “*Long story short, I went to a doctor and got an X-ray, and there they were, big as billy-be-damned*” (2). Однак, лексика зниженого реєстру використовується у художніх творах з метою вразити співбесідників яскравістю висловлення, прагненням показати свою зневагу до предмета розмови.

С. Кінг у романі «11.22.63» часто послуговується використанням порівнянь з негативною конотацією. Наприклад: “*I saw two bicycles. One was a boy’s Schwinn, leaning on its kickstand. The other, lying on its side like a dead pony*” (2).

Інші порівняння вжито для посилення зображеного у творі і має теж негативну конотацію, наприклад: “*Living in the past was a little like living underwater and breathing through a tube*” (2).

Для створення образності і, зокрема, для відображення внутрішнього стану героя теж використовуються порівняння. Психологічний аспект в романі відображає взаємозв’язок зовнішнього і внутрішнього в оцінках людини, спробу прочитання за зовнішнім виглядом, що виявляється ознаками психофізичних,

психоемоційних, психічних, інтелектуальних властивостей і якостей особистості: *"I feel ... I do not know ... like a bottle of soda that's been shaken up"* (2).

Отже, порівняння у романі С. Кінга «11.22.63» несуть в собі експресивну, емоційну та естетичну інформацію і можуть викликати у читача певні відчуття та емоції через яскраву образність, що лежить в основі описаних фігур і спонукають до оцінності.

Для створення оцінного ефекту важливим є вживання метафори, що виконує прагматичну функцію, зокрема, завдяки своєму впливу на думки і переконання, вона також викликає певну психологічну і дієву реакцію з боку тих, хто сприймає текст. Вона є важливим змістотворюючим чинником тексту і надає оцінної, експресивної та емоційної тональності повідомленню, створює в ньому фон, додатковий план, підтекст, що сприяють кращому розумінню справжніх намірів автора.

С. Кінг для більш драматичного ефекту використовує такий вид метафори, як концептуальна метафора. Часто концептуалізуються такі поняття як «життя» (*life*) та «смерть» (*death*). Концептуальною метафорою цього твору є повернення у минуле це переміщення у часі – переміщення у (певний) простір (місце). Зауважимо, що час може бути політичним. Сюжет роману побудований на інтертекстуальній метафорі – це повернення в минуле через портал.

Найчастіше за допомогою метафори виражається експресія головного героя, тому що він перебуває у загрозовому середовищі та відчуває страх. Нагадаємо, що метафора є добре відомим серед лексичних стилістичних засобів і тим, який найбільше використовується у художніх творах. Метафоричні висловлювання містять, зазвичай, багато інформації, що, часом, заважає автоматичному сприйняттю тексту і залучає до роботи уяву читача. Наприклад: *"The pain had been temporarily buried in a surge of adrenaline"* (2). У цьому прикладі метафорою є *pain had been temporarily buried*, яка вказує на емоційне напруження, яке поєднане з фізичним болем, що є візитівкою С. Кінга, особливо в цьому романі.

Про такий же самий емоційний стан йдеться в іншому прикладі з твору: *"My face was throbbing, but my abdomen was worse"* (2). У цьому реченні вжито дві метафори *face was throbbing* і *abdomen was worse*, якими автор наголошував на внутрішніх переживаннях головного героя і його невпевненості в своїх діях.

Наступна метафора є зразком поетичної літератури, проте у фантастичній літературі *my heart beating* вжито не в романтичному значенні, а від страху, який переповнював головного героя в певних ситуаціях. Таких метафор у тексті є значна кількість, тож подамо кілька речень, у яких вони використані:

"My heart beating so hard it seems to shake my whole body" (2).

"My heart was beating hard enough to make my eyeballs feel like they were pulsing in their sockets" (2).

Отже, метафори виконують емотивнооцінну функцію і за допомогою їх емоційного впливу отримуємо образ головного героя.

Крім метафор з негативною емоційною оцінкою С. Кінг використовує метафори з позитивною оцінкою також, але їх небагато. Наприклад: *"She was laughing, her hair was flying, and her face was perfect"* (2). Метафора *her hair was flying* використана в описі коханої головного героя, що вказує на те, що він здатен на романтичні почуття.

На початку читача вражає емоційність та іронічність викладу водночас, тому що головний герой веде внутрішній діалог з колишньою дружиною. Вона звинувачувала Джейка у відсутності емоцій, з чим він не зовсім погоджується. Тут знаходимо паралельні конструкції та анафору. Наприклад:

"I have never been what you'd call a crying man. – I have never seen you shed tears", she said [...] – I didn't cry when I saw her off. I didn't cry when I went back inside the little house" (2).

Емоційною є й антитеза, подана далі, де головний герой доводить свою емоційність і здатність співчувати і плакати: *"Not for long, but the tears came"*. *"But I'm not emotionally blocked"* (2). Антитеза з оригіналу стає у перекладі оксимороном, що О. Ємець зауважує, що це не дуже виправдано, більш доречним був би варіант: «Але не варто говорити, що я неспроможний на емоції» (1, с. 143).

Вважаємо за доречне наголосити, однією з основних характерних рис науково-фантастичних творів є ампліфікації (техніка нагнітання), яка характеризується використанням семантичного повтору і лексико-тематичної групи слів. Складові цієї групи мають експресивну конотацію, що сприяє нагнітання тривожного очікування, наприклад: *"I did as he asked, feeling like the world's biggest dope. One step ... lowering my head to keep from scraping it on the aluminum ceiling ... two steps ... now actually crouching a little. A few more steps and I'd have to get on my knees"* (2).

У творах фантастичного жанру важливою є роль такого стилістичного прийому, як градація: *quite, quite evil* (дуже-дуже шкідливі); *Quite evil, very, incredibly evil* (зло, страшне, неймовірно зло). С. Кінг використовує цей засіб з метою емоційно-художнього впливу на читача. Його сутність прийому полягає в підсиленні кожного наступного висловлювання (в емоційному відношенні), важливіше, значніше, істотніше (в логічному плані), більше (у кількісному відношенні), ніж попереднє.

Ономатопея і вигуки теж не обійдені авторською увагою: *buzzing* (гудіння), *chuckle* (хихикання), *screeching* (вереск), *Oh! my God!* (Ой! Заради Бога!); *Waahhh... waahhhh... waahhhh* (Ва-а-а... ва-а-а... ва-а-а-а). Їх використання допомагають автору у створенні звукових образів, що разом із звуковим малюнком передає читачеві настрій фрагмента твору.

Отже, у романі С. Кінг використовує значну кількість стилістичних прийомів і засобів вираження для досягнення певних цілей. Автор, за їх допомогою характеризує внутрішній і зовнішній світ персонажів, їх емоційний стан, їхні розмови і поведінку, а також взаємини один з одним. Також за їх допомогою письменник висловлює власне оцінне ставлення до описуваних подій і героїв твору. Найчастіше у романі

зустрічаються метафора, порівняння, вигуки, іронія. За їх допомогою створюється атмосфера таємничості і загадковості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, твір «11.22.63» має своє неординарне лінгвістичне забарвлення, що є власне невід'ємною частиною ідіостилю С. Кінга, та досить чітко і яскраво передає атмосферу, що описується в романі. Образна й оцінна експресія відтворює емоційну сферу основних носіїв мови, зокрема, автора, персонажів, читачів. Семантико-когнітивні особливості оцінних лексем в романі розкривають емотивний фонд сучасного англomовного художнього дискурсу й виступають емотивними знаками, що забезпечують культурну комунікацію на емоційному рівні.

С. Кінг у «11.22.63» використовуючи різноманітні засоби виразності, дозволяє читачеві заглянути в найпотаємніші куточки людської душі і змушує замислитися над деякими аспектами дійсності. Теми, які підіймає письменник, використавши різні й оригінальні засоби виразності та живі психологічні портрети персонажів, дозволяють віднести творчість С. Кінга до серйозної літератури. Перспективою подальшого дослідження роману є вивчення емотивності головного героя, враховуючи оцінну конотацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений : *Оценка. Событие. Факт.* Москва : Наука, 1988. 341 с.
2. Буяр І.Є. Лінгвістична категорія оцінки : оцінювання досягнутого у вітчизняній лінгвістиці. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN...=Nznuoaf_2009_11_26. С. 145-149 (дата звернення: 20.04.2021).
3. Вишивана Н. Особливості мовної категорії оцінності та структура оцінки. *Науковий вісник Чернівецького національного ун-ту.* Випуск 188–189 : Германська філологія. Чернівці : Рута, 2004. С. 73–78.
4. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. Москва : Наука, 2002. 280 с.
5. Іщенко Н.Г. Оцінний компонент лексичного значення слова. *Філологічні трактати.* 2010. Т. 2. № 3. С. 47–50.
6. Космеда Т.А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики : формування і розвиток категорії оцінки. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2000. 305 с.
7. Михальченко М.М. До питання про категорію оцінки та її місце в тексті. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка.* Т. 16. Донецьк : Східний видавничий дім, 2007. С. 156–162.
8. Нагель В. В. Різновиди оцінки як лінгвістичної категорії. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/dlgum/2007 (дата звернення: 20.04.2021).
9. Приходько Г.І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові. Запоріжжя : Вид-во ЗДУ, 2001. 362 с.
10. Babelyuk O., Koliasa O., Matsevko-Bekerska L., Matuzkova O. & Pavlenko N. The Interaction of Possible Worlds through the Prism of Cognitive Narratology. *Arab World English Journal*, 12 (2), 2021, P. 364-376. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no2.25>
11. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> (дата звернення: 20.04.2021).
12. Johnson-Laird P.N., Oatley Keith. The Language of Emotions: an Analysis of a Semantic Field. *Cognition and Emotion.* 1989. № 3(2). P. 81–123.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Кінг С. 11.22.63 : пер. з англ. О. Карасюка. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. 894 с.
2. King S. 11/22/63. New York : Scribner, 2011. URL: <https://booksfb2.com/?p=337419> (дата звернення: 19.09.2020).

REFERENCES

1. Arutyunova, N.D. (1988). *Typy yazykovykh znacheniy: Otsenka. Sobytye. Fakt* [Types of language meanings: Evaluation. The event. Fact]. Moscow: Nauka [in Russian].
2. Buiar, I.E. (2009). *Linhvistychna katehoriia otsinky: otsiniuvannia dosiahnutoho u vitchyzniani linhvistytsi* [Linguistic category of assessment: assessment of achievements in domestic linguistics]. Retrieved from http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe? I21DBN = LINK & P21DBN ... = Nznuof_2009_11_26 P. 145-149 [in Ukrainian].
3. Vyshyvana, N. (2004). *Osoblyvosti movnoi katehorii otsinnosti ta struktura otsinky*. [Features of the language category of evaluation and structure of evaluation]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho un-tu*. 188–189: German Philology. Chernivtsi: Ruta, 2004. 73–78 [in Ukrainian].
4. Wolf, E.M. (2002). *Funktsyonal'naya semantyka otsenky*. [Functional semantics of evaluation]. Moscow: Nauka [in Russian].
5. Ishchenko, N.G. (2010). *Otsynnyi komponent leksychnoho znachennia slova*. [Evaluative component of the lexical meaning of the word]. *Filolohichni traktaty*. Vol. 2, 3. 47–50 [in Ukrainian].
6. Kosmeda, T.A. (2000). *Aksiolohichni aspekty prahmalinhvistyky: formuvannia i rozvytok katehorii otsinky* [Axiological aspects of pragmalinguistics: formation and development of the evaluation category]. Lviv: LNU imeni I. Franka [in Ukrainian].
7. Mikhalchenko, M.M. (2007). *Do pytannia pro katehoriuu otsinky ta yii mistse v teksti*. [On the question of the category of evaluation and its place in the text]. *Donetskyi visnyk Naukovoho tovarystva im. Shevchenka*. Vol. 16. Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim. 156–162 [in Ukrainian].
8. Nagel, V.V. (2007). *Riznovydy otsinky yak linhvistychnoi katehorii*. [Varieties of assessment as a linguistic category]. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/dlgum/2007 [in Ukrainian].
9. Prykhodko, G.I. (2001). *Sposoby vyrazhennia otsinky v suchasni anhliskii movi* [Ways of expressing evaluation in modern English]. Zaporizhia: Vyd-vo ZDU [in Ukrainian].
10. Babelyuk, O., Koliasa, O., Matsevko-Bekerska, L., Matuzkova, O. & Pavlenko, N. (2021). *The Interaction of Possible Worlds through the Prism of Cognitive Narratology*. *Arab World English Journal*, 12 (2) 364-376. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no2.25>
11. Cambridge dictionary. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/ru/>.
12. Johnson-Laird, P.N., Oatley, Keith. (1989). *The Language of Emotions: an Analysis of a Semantic Field*. *Cognition and Emotion*. 3(2). 81–123.

LIST OF ILLUSTRATION MATERIALS

1. King, S. (2015). 11.22.63. Kharkiv: Knyzhkovyi klub «Klub Simeinoho Dozvillia».
2. King, S. (2011). 11/22/63. New York: Scribner. Retrieved from [https:// booksfb2. com/?p=337419](https://booksfb2.com/?p=337419).

EXPRESSION OF EVALUATIVE CATEGORY IN S. KING'S NOVEL "11.22.63"

Borysova Nataliia Vasylivna

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Philology, Translation and Teaching methods

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

Str. Sukhomlynskyi, 30, Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine

Zabolotna Tetiana Valentynivna

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Philology, Translation and Teaching methods

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

Str. Sukhomlynskyi, 30, Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine

The article reveals a concept of evaluative category, which is found at different levels of language. It is noted that it is a multi-vector phenomenon that is realized through a subject's consciousness in the perception and processing of information about the external world and correlates through speech with the internal world of a human.

The purpose of the study is to determine a system of means of evaluative category expression in the English language and to identify linguistic and stylistic features of implementation of this category in the novel "11.22.63" by S. King.

The implementation of the evaluative category finds its revelation through morphological, lexical, syntactic, stylistic and pictorial means of its expression. Secondary nominations give the texts imagery, expressiveness, emotionality, freshness, originality.

It is emphasized that the concept of evaluation in S. King's novel "11.22.63" is inextricably linked with the reflection of a characters' emotional attitude to objects of statements. In the evaluation process, they state their positive or negative attitude on any feature. Lexical means of evaluation are primarily related to the emotional component of connotation, which includes both rational and emotional evaluation. Much of the evaluative vocabulary of King's novel is related to the emotional component. It is noted that the novel "11.22.63" by S. King contains a large number of metaphorical statements that actualize emotions that express rejection of reality through its cruelty and aggression, dishonesty and falsity, unhealthy condition, lack of independence and treachery. Stylistic means of expressing the category of evaluation are epithets, metaphors, comparisons, exclamations, gradation etc. S. King uses them to describe the inner and outer world of characters, their emotional state, conversations and behaviour, as well as the relationship between characters. They create an atmosphere of mystery and enigma. The use of metaphors, allusions, personifications helps a reader reveal the most secret corners of the human soul and makes you think about some aspects of reality. Figurative and evaluative expression reproduces the emotional sphere of both the author and the characters. The semantic-cognitive features of evaluative lexemes in the novel reveal the emotional fund of modern English-language artistic discourse and act as emotional signs that provide cultural communication on an emotional level.

Key words: *evaluation category, S. King, "11.22.63", evaluative expression, emotional sphere.*